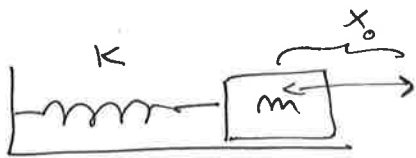

Harmoninen värähtelijä

$$\Sigma F = -kx$$

$$NII \Rightarrow ma = m \cdot \frac{d^2x(t)}{dt^2} = -kx(t)$$

$$\Rightarrow \boxed{\frac{d^2x(t)}{dt^2} = -\frac{k}{m}x(t)} \quad \text{2.kl homogeeninen dy}$$

$$\Rightarrow x(t) = A \cos(\omega t) + B \sin(\omega t) \quad ; \quad \omega = \sqrt{\frac{k}{m}}$$

$$\text{Alkuehdot: } \begin{cases} x(0) = x_0 & (\text{alkupölkentus}) \\ \left. \frac{d}{dt}x(t) \right|_{t=0} = 0 & (\text{alkunopeus}) \end{cases}$$

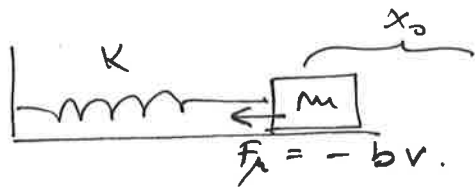
$$\Rightarrow x(0) = x_0 = A \cdot \cos(0) + B \sin(0) = A \quad \Rightarrow \quad \underline{A = x_0}$$

$$\left. \frac{d}{dt}x(t) \right|_{t=0} = \left[-A\omega \sin(\omega t) + B\omega \cos(\omega t) \right] \Big|_{t=0}$$

$$= B\omega = 0 \quad \Rightarrow \quad \underline{B = 0}$$

$$\Rightarrow \underline{\underline{x(t) = x_0 \cos\left(\sqrt{\frac{k}{m}}t\right)}}$$

Lisätään lineaarisen (nopeudessa) vastusvoima:

$$\sum F = -Kx - b \cdot v = -Kx(t) - b \frac{dx(t)}{dt}$$

NI:

$$m \frac{d^2 x(t)}{dt^2} = -Kx(t) - b \frac{dx(t)}{dt}$$

$\Rightarrow$

$$\frac{d^2 x(t)}{dt^2} + \frac{b}{m} \frac{dx(t)}{dt} + \frac{K}{m} x(t) = 0 \quad \text{homogeeninen 2. kl dy}$$

Vastaava karakteristinen yhtälö:

$$\lambda^2 + \frac{b}{m} \lambda + \frac{K}{m} \lambda = 0$$

$$\Rightarrow \lambda_{1,2} = \frac{-\frac{b}{m} \pm \sqrt{\left(\frac{b}{m}\right)^2 - 4 \frac{K}{m}}}{2} = -\frac{b}{2m} \pm \sqrt{\left(\frac{b}{2m}\right)^2 - \frac{K}{m}}$$

$\Rightarrow$

$$x(t) = \begin{cases} A e^{\lambda_1 t} + B e^{\lambda_2 t} & ; \text{jos } \lambda_1 \neq \lambda_2 \\ A e^{\lambda t} + B t e^{\lambda t} & ; \text{jos } \lambda_1 = \lambda_2 =: \lambda \quad \text{"Kaksisjuuri"} \end{cases}$$

Kriittinen värähtely: $\left(\frac{b}{2m}\right)^2 > \frac{K}{m} = \omega_0^2$ (Vastaavan vaimenehtämättömän värähtelijän ~~nopeus~~ ^{nopeus} $\omega_0 = \sqrt{\frac{K}{m}}$)

$\Rightarrow$ juuret reaaliset ja erisuuret. Olkoon $\sqrt{\left(\frac{b}{2m}\right)^2 - \frac{K}{m}} =: \omega$.

$$x(t) = A e^{(-\frac{b}{2m} + \omega)t} + B e^{(-\frac{b}{2m} - \omega)t}$$

Huom: $\frac{b}{2m} > 0, \omega > 0 \Rightarrow -\frac{b}{2m} + \omega < 0$

$$-\frac{b}{2m} - \omega < 0$$

ja erityisesti $-\frac{b}{2m} - \omega < -\frac{b}{2m} + \omega$.

Ratkaisun osat

$$A e^{(-\frac{b}{2m} + \omega)t} + B e^{(-\frac{b}{2m} - \omega)t}$$

vaimenee nollassa hitaasti

menee nollassa hyvin nopeasti

Kuinka hitaasti?

$$-\frac{b}{2m} + \omega = -\frac{b}{2m} + \sqrt{\left(\frac{b}{2m}\right)^2 - \frac{K}{m}}$$

$$= -\frac{b}{2m} + \frac{b}{2m} \sqrt{1 - \frac{4Km}{b^2}}$$

$$\approx 1 - \frac{1}{2} \frac{4Km}{b^2}$$

; jos b suuri
($\frac{Km}{b^2} \ll 1$)

$$\approx -\frac{b}{2m} + \frac{b}{2m} - \frac{b}{2m} \frac{2Km}{b^2} = -K/b$$

$\Rightarrow$ jos b suuri:

$$x(t) \approx \underbrace{Ae^{-\frac{K}{b}t}}_{\text{vaimenemisen aikaväli}} + Be^{-\frac{b}{m}t}$$

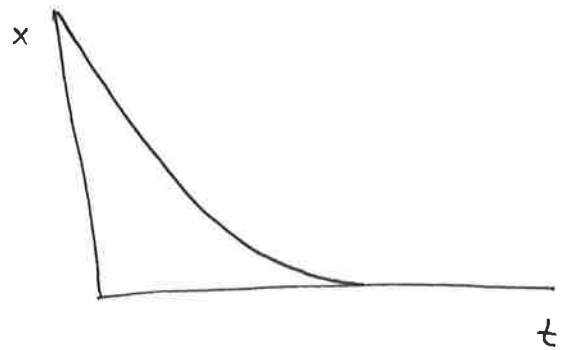
$\tau \sim \frac{b}{K}$

Kriittinen vaimeneminen:

$$\frac{b}{2m} = \frac{K}{m}$$

$\Rightarrow$

$$x(t) = \underbrace{Ae^{-\frac{b}{2m}t}}_{\text{vaimenee nopeammin}} + \underbrace{Bte^{-\frac{b}{2m}t}}_{\text{hitteemmin}}$$

Alivaimennettu värähtely:

$$\left(\frac{b}{2m}\right)^2 < \frac{K}{m}$$

Pekka: $x(t) = Ae^{-\frac{b}{2m}t} \cos(\omega t) + Be^{-\frac{b}{2m}t} \sin(\omega t);$

$$\omega = \sqrt{\frac{K}{m} - \left(\frac{b}{2m}\right)^2}$$

$$= \sqrt{\omega_0^2 - \left(\frac{b}{2m}\right)^2}$$

